

Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställt/upprättad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	Riktlinje	2018-05-24	Socialnämnden
Dokumentansvarig	Diarienummer	Senast reviderad	Giltig till
VC AoB	SN.2019.24	2019-05-22	tillsvidare
Dokumentinformation		Dokumentet gäller för	
Ansvarig för revidering: Utredare, AoB		Handläggare färd- och riksfärdtjänst	

Innehåll

1	Inledning	4
1.1	Riktlinjer för handläggning	4
1.2	Syftet med riktlinjerna	4
2	Grundläggande bestämmelser och principer	4
2.1	Förvaltningslagen (1986:223)	4
2.2	Lag (1997:736) om färdtjänst och Lag (1997:735) om riksfärdtjänst .	4
2.3	Serviceskyldighet	5
2.4	Sekretess	5
2.5	Utlämnande av allmän handling och sekretessprövning	5
2.6	Utredning och dokumentation	6
2.7	Avslag	6
2.8	Avstående från insats	6
2.9	Överklagan	6
2.10	Sökande med annat språk	7
2.11	Företrädare	7
2.11.1	Anhörig/närstående	7
2.11.2	Ombud/biträde	7
2.11.3	God man/Förvaltare	7
2.11.4	Jämställdhet	7
2.12	Samtycke	7
3	Riktlinjer för färdtjänst	8
3.1	Syfte	8
3.2	Beskrivning	8
3.3	Trafikeringsregler	8
3.4	Avbrott i färdtjänstresa	8
3.5	Barns rätt till färdtjänst	8
3.6	Färdsätt	8
3.7	Ensamåkning/ resor utan samåkning	9
3.8	Service och hjälp vid färdtjänstresa	9
3.9	Bagage/Husdjur	9

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

3.10	Trappklättrare	9
3.11	Hjälp före och efter resan/extrahjälp	9
3.12	Medresenär och ledsagare vid färdtjänstresa	9
3.13	Resor till och i annan kommun	10
3.14	Färdtjänstresa med utvidgad färdtjänst- särskilda villkor	10
3.15	Bedömning/grunder för färdtjänst.....	10
3.15.1	Vem har rätt till färdtjänst?.....	10
3.15.2	När kan färdtjänst inte beviljas?	11
3.15.3	Ansökan och beslut om färdtjänst	11
3.15.4	Utredning.....	11
3.15.5	Läkarutlåtande.....	12
3.15.6	Beslut.....	12
3.15.7	Omfattning	12
3.15.8	Avgift.....	12
3.16	Återkallelse av tillstånd	13
4	Riktlinjer för Riksfärdtjänst.....	13
4.1	Beskrivning.....	13
4.2	Bedömning/grunder för riksfärdtjänst	13
4.2.1	Vem har rätt till riksfärdtjänst?	13
4.2.2	Barns rätt till riksfärdtjänst.....	14
4.3	När kan riksfärdtjänst inte beviljas?.....	14
4.4	Färdsätt.....	15
4.4.1	Tåg med ledsagare	15
4.4.2	Flyg.....	15
4.4.3	Färdtjänstfordon hela resvägen.....	15
4.4.4	Samåkning.....	15
4.5	Avgift.....	16
4.6	Återkallelse av tillstånd.....	16
5	Referenser	17

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

1 Inledning

Dessa riktlinjer ersätter tidigare riktlinjer fastställda 2018-05-24 för biståndshandläggning enligt Lag om färdtjänst och riksfärdtjänst i Gnesta kommun.

1.1 Riktlinjer för handläggning

Dessa riktlinjer gäller handläggning av ärenden enligt lag om färdtjänst (1997:736) och lag om riksfärdtjänst (1997:735). Alla utfärdade tillstånd för färdtjänst och riksfärdtjänst utgår från lag om färdtjänst samt lag om riksfärdtjänst.

1.2 Syftet med riktlinjerna

Socialnämnden fattar beslut om riktlinjer. Samtliga beslut om insatser enligt lag om färdtjänst och riksfärdtjänst fattas på delegation från nämnden. Gällande delegationsordning finns på Gnesta kommuns intranät.

Riktlinjerna ska fungera som ett stöd för handläggare inom färd- och riksfärdtjänst. Riktlinjerna ska vägleda vid utredning och beslut samt säkerställa att beslut fattas enligt samma bedömningsgrunder och därmed garantera likställighet och rättssäkerhet.

2 Grundläggande bestämmelser och principer

2.1 Förvaltningslagen (1986:223)

Syftet med förvaltningslagen är framförallt att garantera enskilda individers rättssäkerhet i kontakten med myndigheterna, vilket inkluderar god service och skyndsam handläggning.

2.2 Lag (1997:736) om färdtjänst och Lag (1997:735) om riksfärdtjänst

Dessa riktlinjer utgår från lag (1997:736) om färdtjänst och lag (1997:735) om riksfärdtjänst. Varje kommun ansvarar för att färdtjänst av god kvalitet anordnas både inom och utanför kommunen. Färdtjänst och riksfärdtjänst får anlitas av den som efter ansökan har fått tillstånd till det. Ansökan utreds och prövas av socialförvaltningens handläggare för färd- och riksfärdtjänst.

Färdtjänst är en form av bistånd som utgår från lagen om färdtjänst och lagen om riksfärdtjänst.

Huvudsaklig orsak för att en individ ska bli beviljad färdtjänst är att individen har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel. Om individen är under 18 år skall prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder. Om den som söker tillstånd till färdtjänst behöver ledsagare under resorna skall tillståndet gälla även ledsagaren. Tillstånd till färdtjänst kan beviljas för viss tid eller tillsvidare. Tillstånd för riksfärdtjänst beviljas för varje enskild resa.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

2.3 Serviceskyldighet

Den serviceskyldighet som kommer till uttryck i förvaltningslagen innebär att socialförvaltningen ska lämna upplysningar och råd till enskilda om sådana bestämmelser och praxis som faller inom förvaltningens område. Det kan handla om allt ifrån att hjälpa till med att fylla i blanketter och upprätta en ansökan, till att vägleda den enskilde till ett bättre sätt att nå önskat resultat. Till exempel genom att föreslå att ansökan ska kompletteras med ytterligare utredningar eller handlingar. Handläggaren ska informera den enskilde skriftligt, och vid behov muntligt, om insatser, handläggnings- och beslutsgång, avgifter, sekretess och rätten att överklaga beslut.

Handläggaren ska utifrån den enskildes behov vara behjälplig med överklagande om det bedöms lämpligt med hänsyn till den enskildes skäl för att vilja överklaga ett beslut. Det kan vara motiverat att den enskilde får hjälp av en annan handläggare än den som handlagt ansökan.

Det faktum att serviceskyldigheten är långtgående innebär dock inte att den är obegränsad. Förvaltningen ska bistå med information och service endast i lämplig omfattning.

2.4 Sekretess

All personal inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården omfattas av sekretess. (offentlighets- och sekretesslag (2009:400) 26 kap1§). Det innebär att alla uppgifter som rör den enskildes personliga förhållanden, till exempel sjukdom eller behandling, skyddas av sekretess och får som regel bara lämnas ut till andra om den enskilde har lämnat sitt medgivande. Det gäller som regel också om någon annan myndighet eller förvaltning inom kommunen vill ha uppgifter om den enskilde.

Den som bryter mot sekretessen kan straffas enligt lag. Sekretessen kan brytas om den enskilde själv går med på det eller om det står klart att den enskilde eller någon närstående inte lider men av att uppgifterna lämnas ut. Därutöver får uppgifterna bara röjas om det enligt lag eller förordning finns en möjlighet eller skyldighet att lämna ut uppgifter, till exempel på begäran av domstol och vissa tillsynsmyndigheter.

Rådgör alltid med kommunens jurist vid tveksamma fall. Gnesta är en mindre kommun där många människor har anknytning till varandra. Det är i sig en viktig aspekt att ta med i sekretessbedömning.

2.5 Utlämnande av allmän handling och sekretessprövning

Ansvarig handläggare ska i första hand pröva om en allmän handling eller uppgifter i en allmän handling kan lämnas ut (sekretessprövning). En slutgiltig sekretessprövning görs av närmaste chef. Prövningen ska göras skyndsamt.

I tveksamma fall ska handläggaren låta kommunens jurist göra prövningen, om det kan ske utan onödigt dröjsmål. Kommunens jurist ska pröva om handlingen ska lämnas ut om:

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

1. handläggaren vägrar att lämna ut handlingen eller lämnar ut den med förbehåll som inskränker en enskilds rätt att röja innehållet eller annars förfoga över handlingen, och
2. den enskilde begär myndighetens prövning.

Den enskilde ska informeras om möjligheten att begära myndighetens prövning och att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att ett beslut om att inte lämna ut uppgifter i en allmän handling ska kunna överklagas. Avslagsbeslutet upprättas i samråd med kommunens jurist. Beslut att inte lämna ut uppgifter i en allmän handling överklagas till Kammarrätten som första instans.

2.6 Utredning och dokumentation

Handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om insatser ska dokumenteras. Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse.

Avsteg från riktlinjerna ska vara tydligt motiverade.

Dokumentation ska även ske löpande efter att beslut fattats om information framkommer som är av betydelse för ärendet. Dokumentationskyldigheten gäller också de åtgärder som vidtas i syfte att kunna verkställa beslutet.

2.7 Avslag

Vid bedömning av rätten till insats enligt lag om färdtjänst och riksfärdtjänst ska prövas och dokumenteras om behovet *kan* tillgodoses på annat sätt.

Avslag ska aldrig ges på andra grunder än utifrån bedömning av den enskildes behov.

Avslagsbeslut ska motiveras och åtföljas av en besvärshänvisning och information om hur beslutet kan överklagas.

2.8 Avstående från insats

Om sökande tackar nej till beviljad insats, oavsett skäl, ska detta tolkas som att behovet kan tillgodoses på annat sätt och ärendet avslutas.

2.9 Överklagan

Samtliga beslut som fattas enligt lag om färdtjänst och lag om riksfärdtjänst kan överklagas.

Överklagandet ska vara skriftligt och innehålla personuppgifter, vilket beslut som överklagas och hur den enskilde vill att det ska ändras.

Överklagandet ska ha inkommit till Gnesta kommun Socialförvaltningen, inom tre veckor från den dag den enskilde fick del av beslutet. Överklagandet kan endast göras av den person som beslutet gäller, eller dess legale företrädare.

Överklagandet ska även vara undertecknat. Verksamhetschefen för Administration och bistånd tar ställning till om beslutet ska ändras (omprövning).

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

Om ingen ändring sker och om överklagandet har kommit in i rätt tid skickas överklagandet till Förvaltningsrätten för prövning.

2.10 Sökande med annat språk

Behärskar den sökande inte svenska språket eller har en allvarlig hörsel- och/eller synnedsättning ska tolk anlitas (8 § förvaltningslagen). Det är myndighetens ansvar att förvissa sig om att avsedd information kan inhämtas och delges den enskilde; vid behov anlitas därför auktoriserad tolk.

Behov att få tala sitt hemspråk ska dokumenteras i utredningen, liksom det individuella behovet av hur ofta.

2.11 Företrädare

2.11.1 Anhörig/närstående

Anhöriga har ingen laglig rätt till inflytande om de inte är den sökandes formella ombud eller legala företrädare. Anhöriga och/eller närstående ska dock alltid beredas möjlighet att lämna synpunkter om den enskilde så önskar.

2.11.2 Ombud/biträde

Den enskilde har rätt att anlita ett ombud eller biträde vid sina kontakter med kommunen. Kommunen kan dock alltid begära att den enskilde själv personligen ska medverka. Kommunen kan avvisa ett ombud/biträde om denne upplevs som olämplig (9 § Förvaltningslagen). Om ombud eller biträde finns skall detta dokumenteras.

2.11.3 God man/Förvaltare

Socialförvaltningen är skyldig att anmäla om behov av god man eller förvaltare bedöms föreligga anmälan görs till överförmyndaren. Även andra i personens närhet kan anmäla detta behov (5 kap 3 § socialtjänstförordningen). Överförmyndaren ansöker sedan hos tingsrätten. Verksamhetschef på Administration och bistånd gör anmälan vid behov.

Den enskilde själv kan också ansöka direkt hos Överförmyndarnämnden.

2.11.4 Jämställdhet

Handläggarens utredning ska vara neutral i form, det vill säga fri från fördomar gällande den enskildes kapacitet och förmågor baserat på den enskildes kön.

2.12 Samtycke

Av utredning ska framgå på vilket sätt den enskilde deltagit och därmed gett sitt samtycke till beslutad insats.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

3 Riktlinjer för färdtjänst

3.1 Syfte

Färdtjänst är en särskild kollektivtrafik och ett särskilt komplement till den allmänna kollektivtrafiken. Färdtjänst ska ge möjlighet för personer med varaktiga funktionsnedsättningar att förflytta sig på egen hand.

3.2 Beskrivning

Den allmänna kollektivtrafiken är till stor del anpassad och tillgänglig för personer med funktionsnedsättning enligt tillgänglighetsgarantin. Det innebär att resor kan ske i kombination med allmän kollektivtrafik och med färdtjänst. I områden där den allmänna kollektivtrafiken är anpassad och tillgänglig för funktionsnedsatta utförs som regel inte resor med färdtjänst. Färdtjänsttillståndet berättigar till resor inom kommunen och med de fordon som är upphandlade för samhällsbetalda resor. Färdtjänsttillståndet gäller även för resor mellan särskilt angivna resmål i andra kommuner.

Resorna samordnas vilket innebär att resenären måste beräkna extra tid för det. Den färdtjänstberättigade har rätt att göra det antal resor han/hon har behov av. Fler resor än vad som i praktiken går att genomföra med den allmänna kollektivtrafiken kan dock inte krävas.

3.3 Trafikeringsregler

Färdtjänstresor kan ske under dygnets alla timmar. Beställning av resor skall ske under beställningscentralens öppettider.

3.4 Avbrott i färdtjänstresa

I färdtjänsten ingår inte rätt att göra avbrott under påbörjad resa för att till exempel lämna post eller uträtta ärenden. Ny resa får i sådana fall beställas. Undantag är resa till kyrkogård med ett uppehåll på högst 15 minuter. Detta under förutsättning att resan påbörjas och avslutas på samma adress.

3.5 Barns rätt till färdtjänst

Barn under 10 år kan som regel inte beviljas resor med färdtjänst. I den åldern reser barn i allmänhet inte med kollektivtrafiken utan medverkan från förälder eller annan vårdnadshavare. Beslut om färdtjänst kan dock fattas om barnet på grund av sin funktionsnedsättning har skrymmande hjälpmedel, är starkt infektionskänsligt eller om funktionsnedsättningen i sig omöjliggör resa med kollektivtrafiken trots medverkan av förälder eller annan vårdnadshavare. Om barnet beviljas färdtjänst har förälder eller annan vårdnadshavare rätt att utan egenavgift medfölja barnet vid resa upp till 10 års ålder.

Färdtjänstresa gäller ej för resa som anordnas inom skolans regi.

3.6 Färdsätt

Enligt 9 § lag om färdtjänst får tillståndet i skälighets omfattning förenas med föreskrifter om vilket färd sätt som får användas och vilken service som ingår.

Färdtjänstresor inom Gnesta kommun kan ske med olika fordon beroende av den

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

enskildes funktionsnedsättning och vilka färdmedel som finns på aktuell resesträcka.

Accepteras inte det fordon som anvisas får resan genomföras som privatresa helt utanför kommunens ansvar.

3.7 Ensamåkning/resor utan samåkning

För att beviljas ensamåkning/resa utan samåkning krävs att funktionshindret omöjliggör kontakt med andra resenärer.

3.8 Service och hjälp vid färdtjänstresa

En färdtjänstresa innebär normalt endast en transport från en adress till en annan adress med normal taxiservice, det vill säga att chauffören hjälper resenären i och ur bilen, med säkerhetsbältet och till och från entrédörr.

3.9 Bagage/Husdjur

Den resande får ta med bagage i rimlig utsträckning som vid färd med allmänna kommunikationer, 3 kassar eller resväska med handbagage. Inga husdjur förutom servicehund får tas med vid färdtjänstresa.

3.10 Trappklättrare

Svenska Transportarbetarförbundet har med hänvisning till Arbetsmiljölagen 2 kap.1 §, 4 § 2 st. och 3 kap. 2 § samt Arbetsmiljöverkets författningssamling 1998:1 krävt åtgärder för att inte chaufförer ska behöva bära passagerare där det saknas hiss.

Trappklättrare finns och ska användas av förare med utbildning i användning av trappklättrare.

För de resenärer som bor i hus där trappklättrare inte fungerar/inte går att använda rekommenderas handläggaren att diskutera framtida lösning.

3.11 Hjälp före och efter resan/extrahjälp

Extrahjälp av föraren, med att hämtas och lämnas inomhus, kan beviljas personer som inte har förmåga att på egen hand ta sig till entrén. Det kan vara personer som på grund av sin funktionsnedsättning behöver stöd i till exempel trappa, hjälp med att öppna dörr, hjälp med hjälpmedel eller att hitta rätt adress. Enbart behov av hjälp att bära bagage ger inte rätt till extrahjälp.

Problem som kan uppstå vid enstaka resor berättigar inte till extrahjälp. Bedöms sökande i huvudsak klara att ta sig ut från bostaden/beställd adress på egen hand kan extrahjälp inte beviljas för behov som uppstår vid enstaka resmål.

Rätt till extrahjälp beviljas normalt inte den som har ledsagare.

3.12 Medresenär och ledsagare vid färdtjänstresa

Färdtjänstberättigad har rätt att ta med sig en (1) medresenär samt egna barn under 16 år, maximalt 3 personer, inklusive den färdtjänstberättigade. Medresenär samt barn betalar alltid egenavgift enligt gällande taxa.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

Ledsagare/medresenär ska utgå från samma adress som den färdtjänstberättigade.

Färdtjänstberättigad kan beviljas rätt till att medföra ledsagare om det krävs för att resan ska kunna genomföras. Ledsagare kan beviljas då den hjälp föraren kan tillhandahålla under resan inte är tillräcklig.

För ledsagare betalas ingen egenavgift. Ledsagare ska vara för uppdraget lämplig person. Ledsagare får inte själv vara färdtjänstberättigad.

Följande förutsättningar för ledsagare gäller:

- Personer med funktionsnedsättning ordnar ledsagare själv enligt *Socialtjänstlagen (SoL)* eller *lagen om särskilt stöd och service (LSS)*.
- Om den enskilde har beviljad personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken eller LSS, likställs personliga assistenter med ledsagare.
- Om den enskilde har beviljad dubbelassistans enligt socialförsäkringsbalken eller LSS, kan fler än en ledsagare omfattas av tillståndet.
- Behovet av ledsagare måste vara knutet till själva resan och inte till exempelvis vistelsen på resmålet. Bärhjälp i samband med inköp, tolk och annan personlig hjälp före och i anslutning till resan med färdtjänst är exempel på behov som inte ger rätt till ledsagare att resa med färdtjänst. Detsamma gäller även för hjälp i samband med på- och avstigning, användning av säkerhetsbälte, hantering av bagage, förflyttningshjälpmedel eftersom färdtjänstens förare ska hjälpa till med detta.
- En ledsagare har inte rätt att kräva en viss placering i fordonet.
- Barn under 12 år med tillstånd för färdtjänst behöver inte ansöka om tillstånd för ledsagare. De har alltid rätt att ta med ledsagare.

3.13 Resor till och i annan kommun

Vid resor inom kommun utanför Södermanlands län, ska intyg inhämtas från handläggaren. Den färdtjänstberättigade får förskotta hela kostnaden som sedan återfås mot uppvisande av kvitto efter avdrag för Gnesta kommuns egenavgift.

3.14 Färdtjänstresa med utvidgad färdtjänst- särskilda villkor

Färdtjänsten gäller inom kommungränsen med obegränsat antal resor. Dessutom 20 enkelresor/år inom Södermanlands län och/eller till Mölnbo, Järna, Södertälje (Kringlan, Stortorget) och Södertälje Syd.

3.15 Bedömning/grunder för färdtjänst

3.15.1 Vem har rätt till färdtjänst?

För att beviljas färdtjänst krävs att den sökande är folkbokförd i Gnesta Kommun.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

Endast personer med ett varaktig fysisk och/eller psykisk funktions-nedsättning kan beviljas färdtjänst. Funktionsnedsättningen ska i normalfallet ha en beräknad varaktighet av minst 3 månader. Funktionsnedsättningen ska förorsaka stora svårigheter att använda ordinarie kollektivtrafik. Vid bedömning ska hänsyn tas till den enskildes förmåga.

Personer med intellektuell funktionsnedsättning och med påtagliga svårigheter att orientera sig kan beviljas färdtjänst, såvida orienteringssvårigheterna inte enbart gäller enstaka mål.

Psykiska problem, till exempel olika slag av fobier, kan berättiga till färdtjänst i de fall problemen kan uppstå vid själva resandet. En sådan fobi ska vara väl styrkt av specialläkare. Färdtjänst ska inte beviljas i ärenden då resandet i sig är målet exempelvis vid ångestdämpande terapi vid psykiska problem eller orostillstånd.

En funktionsnedsättning som i sig inte berättigar till färdtjänst kan tillsammans med ytterligare funktionsnedsättning utgöra grund för färdtjänstillstånd.

3.15.2 När kan färdtjänst inte beviljas?

Färdtjänst beviljas inte på grund av att det saknas allmänna kommunikationer. Lång väg till busshållplats eller ett glest utbud av allmänna kommunikationer är inte skäl som i sig berättigar till färdtjänst.

Färdtjänst kan inte beviljas för tillfälliga funktionsnedsättningar eller sjukdomar. Kortvariga funktionsnedsättningar till exempel sådana som är orsakade av olyckor berättigar inte till färdtjänst. I vissa fall kan personen få sina reskostnader ersatta av Försäkringskassan och/eller försäkringsbolag. Färdtjänst kan inte heller beviljas innan behandling eller rehabilitering visat att funktionshindret blir bestående, eller har en varaktighet om i normalfallet minst 3 månader.

Funktionsnedsättning som endast medför väsentliga svårigheter under korta perioder berättigar som regel inte till färdtjänst. Resor som av någon anledning bekostas av det allmänna kan inte bli aktuella som färdtjänstresor.

3.15.3 Ansökan och beslut om färdtjänst

Ansökan om färdtjänst görs hos handläggare som har delegation att utreda och fatta beslut om färdtjänstillstånd. Handläggaren omprövar även beslut och ansvarar för indragning av färdtjänstillstånd om behovet upphört. Enligt § 12 lag om färdtjänst får ett tillstånd återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten.

3.15.4 Utredning

Det primära beslutsunderlaget är det som framkommer i en dialog mellan den sökande och handläggaren.

- I utredningen ska hänsyn tas till:
- Tidigare resmönster

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

- Möjlighet att ta sig in i/ut ur buss (handikappanpassad).
- Möjlighet att få hjälp med resandet av ledsagare, antingen av anhörig eller som frivilliginsats?
- Hur långt en person kan gå
- Behov av specialfordon

Det som framkommer och som är av betydelse för beslut om färdtjänst ska dokumenteras.

3.15.5 Läkarutlåtande

Om samtalet med den sökande inte ger tillräckligt underlag för beslut kan kontakt tas med hemtjänsten, distriktssköterska, rehabiliteringspersonal eller annan person med kunskap om den sökande. Kontakten tas i samråd med den sökande. Om osäkerhet kvarstår gällande den sökandes möjlighet att förflytta sig på egen hand och använda allmän kollektivtrafik kan läkarutlåtande bli nödvändigt. Ett läkarutlåtande i sig berättigar i allmänhet inte till färdtjänst, utan utgör endast en del av ett vidare beslutsunderlag. Om så erfordras ska specialistläkarutlåtande begäras.

3.15.6 Beslut

Beslutet ska bland annat innehålla vilka färdstätt som gäller samt giltighetstid.

Ett ärende får inte avgöras utan att sökande har underrättats om en uppgift som tillförts ärendet genom någon annan än sökande själv. Vid ett eventuellt avslag ska till exempel läkarutlåtande och färdtjänstutredning kommuniceras till den sökande före beslutet. Om sökande anser att någon uppgift är oriktig ska detta antecknas.

3.15.7 Omfattning

Vid beslut om färdtjänst kan giltighetstiden fastställas till längst fem år. Då osäkerhet gäller om funktionshindrets varaktighet, ska kortast möjliga giltighetstid beslutas. Förlängning kan ske på kortare tid.

Individer som flyttar in i särskilt boende blir alltid beviljade tillstånd för färdtjänst, dock behöver dem alltid ansöka först för att tillstånden ska vara förenliga med lagen om färdtjänst och lagen om riksfärdtjänst. Om individer som är 90 år eller äldre ansöker om tillstånd för färdtjänst beviljas får dem alltid tillsvidare tillstånd. Den som beviljats färdtjänstillstånd för fem år i taget har i allmänhet ett behov av färdtjänst tills vidare. En översyn av resenärens förutsättningar att kunna genomföra resorna kan ändå vara värdefull.

I de fall den sökande har förflytningsproblem som hänger samman med snö, kyla eller halka, kan beslut fattas om färdtjänst under vintertid. Vintertillståndet gäller under perioden 1 november till 30 april.

3.15.8 Avgift

Avgifter för färdtjänstresor administreras direkt av kollektivtrafiken och betalas till föraren av den enskilde. Avgiften fastställs beroende på reslängd och ålder.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

Färdtjänstberättigad som arbetar kan beviljas arbetsresor inom Gnesta kommuns färdtjänstzon. Arbetsresor kan endast ske mellan hemmet och arbetsplatsen. Avgiften för arbetsresor motsvarar den avgift som gäller för månadskort inom kollektivtrafiken. Med arbetsresor jämställs resa till och från daglig verksamhet enligt LSS 9:10 eller sysselsättning och deltagande på dagverksamhet enligt SoL 4:1.

Avgifter för arbetsresor administreras av socialförvaltnings avgiftshandläggare.

Studerande med rätt till skolskjuts har möjlighet att köpa månadskort för resor under skollov för samma avgift som gäller för månadskort inom kollektivtrafiken.

3.16 Återkallelse av tillstånd

Tillstånd för färdtjänst kan återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelse av de föreskrifter som gäller för riksfärdtjänsten.

4 Riktlinjer för Riksfärdtjänst

4.1 Beskrivning

Riksfärdtjänst är resor som sker från Gnesta kommun till kommun utanför Södermanlands län tur och/eller retur.

Riksfärdtjänst innebär att ersättning lämnas för reskostnader, om den sökandes funktionsnedsättning är så stort att resan inte kan företas till normala reskostnader. Utgångspunkt för vad som avses med normala reskostnader är vad motsvarande resa med billigaste allmänna kommunikation kostar.

Riksfärdtjänstresa kan ske med

- Tåg, flyg och andra allmänna kommunikationer
- Taxi eller annat särskilt anpassat färdtjänstfordon

4.2 Bedömning/grunder för riksfärdtjänst

Frågor om tillstånd prövas av den kommun där den sökande är folkbokförd. Ansökan görs för varje enskild resa. Något generellt tillstånd lämnas inte.

Ansökan om resa med riksfärdtjänst ska inlämnas i god tid, i normalfallet senast 3 veckor, före avresan. I samband med storhelger är ansökningstiden 4 veckor eller ännu längre då riksfärdtjänst är beroende av tillgång på tåg- och flygbiljetter.

4.2.1 Vem har rätt till riksfärdtjänst?

Enligt lag om riksfärdtjänst 1 § ska funktionshindret vara stort och varaktigt. Enbart hög ålder, mindre funktionsnedsättningar, rädsla eller oro och allmänna svårigheter att resa med den reguljära kollektivtrafiken räcker inte för att vara berättigad till riksfärdtjänst. Enligt § 5 ska funktionshindret medföra att resorna inte kan ske till normala reskostnader. Det innebär att resor inte kan genomföras på egen hand med allmänna kommunikationer och med den service som normalt kan erhållas av trafikföretaget.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

Funktionshindret ska i normalfallet ha en beräknad varaktighet av minst 6 månader.

Tillstånd till riksfärdtjänst kan beviljas:

- Om resan till följd av den sökandes funktionsnedsättning inte till normala resekostnader kan göras med allmänna kommunikationer eller inte kan göras utan ledsagare.
- Ändamålet med resan är rekreation eller fritidsverksamhet eller annan enskild angelägenhet.
- Om resan görs inom Sverige från en kommun till en annan
- Om resan inte av någon annan anledning bekostas av det allmänna.

4.2.2 Barns rätt till riksfärdtjänst

Barn under tio år kan som regel inte beviljas riksfärdtjänst. I den åldern reser barn i allmänhet inte någon längre sträcka utan medverkan från förälder eller annan vårdnadshavare.

Riksfärdtjänst beviljas inte för resor som anordnas inom skolans regi.

4.3 När kan riksfärdtjänst inte beviljas?

Avsaknad eller glest utbud av allmänna kommunikationer är inte något skäl som i sig berättigar till riksfärdtjänst. Bedöms den sökande klara att resa med tåg på egen hand kan inte riksfärdtjänst beviljas.

Bedöms sökande att klara en tågresor med ledsagares hjälp kan inte riksfärdtjänstresa med annat färdmedel bli aktuellt pga. att tågtiderna inte passar.

Riksfärdtjänst kan inte beviljas för tillfälliga funktionsnedsättningar eller sjukdomar. Kortvariga funktionsnedsättningar t ex sådana som är orsakade av olyckor berättigar inte till riksfärdtjänst. I vissa fall kan personen få sina resekostnader ersatta av försäkringsbolag. Riksfärdtjänst kan inte heller beviljas innan behandling eller rehabilitering visat att funktionshindret blir bestående, eller har en varaktighet i normalfallet om minst 6 månader.

Funktionsnedsättning som endast medför väsentliga svårigheter under korta perioder berättigar som regel inte till riksfärdtjänst.

Riksfärdtjänst kan inte beviljas för arbetsresor eller om resan av någon anledning bekostas av det allmänna.

När det gäller riksgymnasium för funktionsnedsatta bekostar CSN ett visst antal hemresor till Gnesta, så kallat Rg-bidrag för resor. När dessa är utnyttjade har kommunen ingen skyldighet att bevilja ytterligare resor i form av riksfärdtjänst mellan studieorten och hemorten.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

4.4 Färdsätt

4.4.1 Tåg med ledsagare

Resan ska genomföras på det sätt som är billigast för kommunen, med hänsyn till den sökandes möjligheter att färdas. Detta innebär att tågresa med ledsagare ska prövas i första hand. På de flesta tåg finns rullstolslyft samt särskilt anpassade vagnar vilket gör att även rullstolsburna kan klara tågresor. Tågen är helt rökfria och det finns särskilda vagnar avsedda för allergiker. Tågtrafiken handikappanpassas fortlöpande. Behov av ledsagare vid tågresa kan vara befogat för att resan ska kunna genomföras. Ledsagaren kan behöva hjälpa resenären på toalettbesök eller vara ett allmänt stöd för att resan ska kunna genomföras. Beslut om tågresa med ledsagare kan vid behov kompletteras med färdtjänstfordon för att resenären ska komma ända fram till besöksadressen.

4.4.2 Flyg

Flyg kan i vissa lägen vara ett billigare alternativ än tåg med ledsagare. Flyget har generellt en hög servicenivå och för resenärer med funktionsnedsättning finns oftast extraservice. På grund av begränsningar i flygförbindelserna kan riksfärdtjänstresa komma att kompletteras med tillstånd för tåg med ledsagare eller färdtjänstfordon.

4.4.3 Färdtjänstfordon hela resvägen

Tillstånd att åka färdtjänstfordon hela resvägen kan bli aktuellt när sökande, inte ens med hjälp av ledsagare, har förutsättningar att på ett rimligt sätt klara en resa med allmänna kommunikationer.

4.4.4 Samåkning

Resorna samordnas vilket innebär att resenären måste beräkna extratid för det på grund av samåkning med andra färdtjänstresenärer. Detta innebär även att om inte särskilda skäl föreligger kan resa med färdtjänstfordon tidigare- eller senareläggas i samråd med resenären. Hur stor förskjutning i tiden som är möjligt och rimligt är beroende av resenärens hälsa och syftet med resan. Undantag från samåkning kan beviljas om funktionshindret omöjliggör kontakt med andra resenärer.

Resorna sker med anpassade färdtjänstfordon, t ex minibuss med ramp eller lift.

Vid tåg- och flygresor kan självfallet önskat antal medresenärer följa med. Medresenären betalar ordinarie biljettkostnad.

Vid resa med färdtjänstfordon får även medresenärer följa med. Större fordon än vad som krävs pga. resenärens funktionsnedsättning får dock inte nyttjas. Medresenären betalar egenavgift enligt gällande taxa.

Enligt 6 § lag om riksfärdtjänst kan avgiftsfri ledsagare beviljas.

Många funktionsnedsatta kan använda den reguljära trafiken om de har en ledsagare med sig. Insatser av ledsagare kan i vissa fall vara nödvändigt även under flygresor. Personalen ger dock i allmänhet så god service att synnerliga skäl ska föreligga för att beviljas ledsagare under flygresor.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

Särskilda skäl bör också föreligga om ledsagare ska beviljas för resor med färdtjänstfordon. Hjälpt behovet ska vara sådant att det inte är möjligt eller rimligt att föraren av fordonet kan bistå i dessa situationer. Hjälpt behovet ska vara av personligt slag.

För att beviljas ledsagare gäller generellt att det är behovet av hjälp under själva resan som är berättigande. Hjälpt behov före och efter resa är i sig inte berättigande. Kommunen ersätter ledsagarens reskostnader.

Vem som helst som klarar att utföra den hjälp som förväntas kan vara ledsagare. Även en anhörig med samma resmål kan vara ledsagare. Ledsagare får inte själv vara färdtjänstberättigad.

Sökande får själv ordna en person som kan ställa upp som ledsagare. Att sökande inte har någon som kan ställa upp som ledsagare, utgör ingen grund för att bevilja riksfärdtjänst med särskilt färdtjänstfordon hela vägen.

4.5 Avgift

Vid resa med riksfärdtjänst ska den resande betala en egenavgift som motsvarar normala reskostnader med allmänna kommunikationer. Egenavgifter för riksfärdtjänst regleras enligt Förordning (1993:1148) om egenavgifter vid resor med riksfärdtjänst. Avgiften tas ut i samband med resans genomförande.

4.6 Återkallelse av tillstånd

Tillstånd för riksfärdtjänst kan återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter som gäller för riksfärdtjänsten.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden

5 Referenser

- Lag (1997:736) om färdtjänst
- Lag (1997:735) om riksfärdtjänst
- Förordning (1993:1148) om egenavgifter vid resor med riksfärdtjänst
- Förvaltningslag (1986:223)
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
- Gnesta kommun, Socialförvaltningens delegationsordning

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för Socialnämndens ansvarsområde gällande Färdtjänst och Riksfärdtjänst	2019-05-22	Socialnämnden